

TA'LIM MAQSADLARIGA SAMARALI ERISHISHNING OPTIMAL YO'LLARI VA VOSITALARI

Xayriyeva Orzigul - BuxDPI

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi,

Safarova Nafisa - Buxoro shahar

17-maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi,

D.N.Xayrullayeva - BuxDPI o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada pedagogik texnologiyaga asoslangan treninglarni shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanishning muhim jihatlari yoritilgan. Yoshlarning muhim hayotiy yutuqlarini va muammolarga o'z munosabatini bildirishini qondirishi, ularga fikr yuritish va o'z fikrini asoslash imkonini berishni ilmiy asoslar bilan maqolada bayon etilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiya, innovatsion texnologiya, o'rganish, interaktivlik, strategiya, o'quv samaradorligi.

Ta'lim metodlari muayyan pedagogik jarayondan ko'zda tutilgan maqsadlarga erishish uchun bajarish lozim bo'lgan vazifalarii amalga oshirishda qo'llaniladigan turli-tuman ish usullari va shakllarini o'z ichiga oladi. Ta'lim metodlari muayyan pedagogik jarayondan ko'zda tutilgan maqsadlarga erishish uchun bajarish lozim bo'lgan vazifalarii amalga oshirishda qo'llaniladigan turli-tuman ish usullari va shakllarini o'z ichiga oladi. Jamiyat taraqqiyotining hozirgi bosqichi bevosita texnikaning takomillashuvi bilan tavsiflanadi. Zamonaviy texnologik jarayonlar har qanday sohaga ta'sir qiladi. Ulardan respublikamiz ta'lim sohasida o'qitish sifatini oshirish, o'quvchilarning dunyoqarashini oshirish va kengaytirish, mustaqil ta'limini mustahkamlashda foydalanish hozirgi davrning dolzarb masalasiga aylandi. Interfaollik - o'quvchilarning bilim, ko'nikma, malaka va ma'lum axloqiy fazilatlarini egallash yo'lida o'zaro hamkorlikka asoslangan qo'shma harakat, o'zaro hamkorlikka asoslangan faoliyatdir. Usullar ta'lim jarayonining asosiy ishtirokchilari - o'qituvchi, talaba va talabalar guruhi o'rtasida hamkorlik qilish, qizg'in muhokamalar, fikr almashish imkoniyati asosida tashkil etiladi.

Bu jarayonda ular:

- erkin fikrlash;
- ikkilanmasdan shaxsiy fikrlarini bildirish;
- muammoli vaziyatlarda yechimlarni birgalikda izlash;
- o'quv materialini o'zlashtirishda o'quvchilarning o'zaro yaqinligini yaratish;
- "o'qituvchi - talaba - talaba" guruhining o'zaro hurmati;
- bir-birini tushunish;

- bir-birini qo‘llab-quvvatlash;
- bir-biringizga samimiy munosabatda bo‘ling;
- ma'naviy birlikka erishish bilan tavsiflanadi.

O‘z mohiyatiga ko‘ra, “talaba – axborot-kommunikatsiya texnologiyalari” shaklida suhbatni tashkil etishning interfaol usullari o‘quvchilarning mustaqil ravishda yoki o‘qituvchi rahbarligida axborot texnologiyalaridan foydalangan holda bilim, ko‘nikma, malakalarni egallashini anglatadi. Eng muhimi, interfaol metodlar yordamida o‘qituvchi aniq o‘quv maqsadiga erishish yo‘lida o‘quvchilarning harakatlarini xolisona baholash, ularni tashkil etish, yo‘naltirish, boshqarish, nazorat qilish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

“3/3”(“4/4”,“5/5...”)metodi. Mazkur metod ham yuqorida qayd etilgan metodlarning muqobili hisoblanib, o‘quvchilardan o‘rganilayotgan mavzu (yoki bo‘lim, bob) yuzasidan tahliliy mulohaza yuritish, shuningdek, eng muhim tayanch tushunchalarni ifodalay olishni talab etadi. Unga ko‘ra o‘qituvchi mavzu (bo‘lim, bob) yuzasidan uchta (to‘rtta, beshta va hokazo) to‘g‘ri va unga teng nisbatda (uchta, to‘rtta, beshta) bo‘lgan va noo‘rin qo‘llanilgan tushunchalar (so‘zlar, belgilar, tasvirlar va boshqalar)dan iborat tizimni shakllantiradi. O‘quvchilar ushbu tizimdan mavzu (bo‘lim, bob)ga taalluqli bo‘lmagan tushunchalarni ajratadilar va harakatlarining mohiyatini izohlaydilar.

Metodni qo‘llashda quyidagi harakatlar tashkil etiladi:

O‘qituvchi o‘zaro teng nisbatda mavzu (bo‘lim, bob)ga oid va oid bo‘lmagan asosiy tushunchalar tizimi yaratadi;

O‘quvchilar mavzu (bo‘lim, bob)ga oid va oid bo‘lmagan asosiy tushunchalarni aniqlaydilar va dahldor bo‘lmagan asosiy tushunchalarni tizimdan chiqaradilar;

O‘quvchilar o‘z harakatlarining mohiyatini izohlaydilar.

Metoddan individual, guruhli va ommaviy shaklda o‘quvchilar tomonidan mavzuning puxta o‘zlashtirilishini ta‘minlash hamda ularning bilimlarini aniqlash maqsadida foydalanish mumkin.

“Dumalovchi qor uyumi” metodi. Dumalovchi qor uyumi metodi o‘quv mashg‘uloti o‘tkazish metodining ramziy nomi bo‘lib, ish qo‘yilgan muammo ustida mulohaza yuritib ko‘rish uchun talabalarga vaqt, tegishli manbalar, tarqatma materiallar berishdan boshlanadi. Bu metod guruhning har bir a‘zosiga butun guruhning bilimlari va tajribalaridan foydalanib, o‘zining keng qamrovli nuqtayi nazarini bayon etishni nazarda tutadi. Buning uchun talabalar 4 ta kichik guruhlariga ajratiladi. Muhokama qilib chiqish uchun barcha guruhlariga bitta topshiriq beriladi.

Har bir kichik guruh topshiriq ustida alohida ishlaydi. So‘ngra birinchi bilan ikkinchi va uchinchi bilan to‘rtinchi guruhlar muammo ustida birgalikda muhokama yuritishadi. Oxir oqibatda barcha kichik guruhlar birlashib, butun yaxlit guruh bo‘lib qo‘yilgan muammo yechimini hal etishning turli yo‘llarini, variantlarini muhokama

qilishadi. Bunday muhokama jarayonida talabalarning qo‘yilgan muammo yuzasidan bilimlari chuqurlashib, oydinlashib, boyib, keng qamrovli bo‘lib boradi. Usul qanchalik aniq bo‘lsa, u shunchalik samarali bo‘ladi. Agar talaba u yoki bu fikrni ochiq aytishdan uyalsa, u holda metodni qo‘llash hech qanday samara bermaydi.

Interfaol ta‘lim texnologiyalari muhim qurilish blokidir. Interfaol metodlar ta‘lim jarayonini tashkil etish ko‘rsatkichlarining o‘zgarishini ta‘minlaydi, chunki zamonaviy ta‘lim fan va texnika taraqqiyoti bilan bog‘liq holda ta‘limning maqsadi, mazmuni, shakli, usullari va vositalarini doimiy ravishda yangilab boradi. Bu usullardan foydalanish darsning sifati va samaradorligini oshiradi.

Uning asosiy mezonlari norasmiy bahs-munozaralar, o‘quv materialini erkin taqdim etish, mustaqil o‘qish, o‘rganish, seminar mashg‘ulotlarini o‘tkazish, o‘quvchilarga tashabbus ko‘rsatish imkoniyatini yaratish, kichik guruh, katta guruh, sinf, topshiriqlar, topshiriqlar, yozma ish va hokazolardan iborat muloqot) yoki o‘qituvchi va o‘quvchining o‘zaro munosabati.

Interaktivlik o‘zaro faoliyat, harakat, samaradorlik, o‘quvchi-o‘qituvchi, talaba-o‘quvchi (subyekt-subyekt) suhbatlarida namoyon bo‘ladi. Interfaol usullarning asosiy maqsadi o‘qish jarayoni uchun eng qulay sharoit yaratish, o‘quvchining faol, erkin, ijodiy fikrlashi, uning ehtiyojlari, qiziqishlari, ichki imkoniyatlaridan foydalanishi uchun sharoit yaratishdan iborat. Bunday mashg‘ulotlar shunday o‘tkaziladiki, bu jarayonda birorta ham o‘quvchi ortda qolmaydi, ular eshitgan, o‘qigan, ko‘rganlari haqida o‘z fikrini ochiq aytish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Samadovna R. Z., Narzullayevna K. S., Ergashevna S. G. Technology for the development of logical thinking in students in primary school //Journal of Critical Reviews. – 2020. – T. 7. – №. 6. – C. 485-491.
2. Kurbanova, S. (2021). Barkamol avlodni shakillanishida talim jarayonini orni va unda zamonaviy oqitish texnologiyalaridan foydalanish yollari. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 8(8).
3. Qurbonova Sh.N. Ta‘lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiya turlarining qo‘llanishi //“Pedagogik mahorat” Maxsus son. –T., 2020. -102 bet.
4. Narzullaevna, K. S. (2021). The Role of Educational Process in the Formation of a Harmoniously Developed Generation and Methods of using Modern Teaching Technologies.